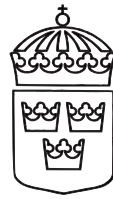

Regeringens proposition

2011/12:98

Timmätning för aktiva elkonsumenter

Prop.
2011/12:98

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 mars 2012

Fredrik Reinfeldt

Anna-Karin Hatt
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslås en ändring i ellagen (1997:857) som innebär att aktiva elkonsumenter ges en möjlighet att ingå nya former av avtal som förutsätter att elförbrukningen timmäts, utan att debiteras de merkostnader som kan uppstå. Genom timmätning ökar möjligheten för elkonsumenten att minska sin totala elförbrukning och att ändra sitt förbrukningsmönster. Vidare möjliggörs en ny marknad för tjänster och produkter riktade mot konsumenters elförbrukning. I förlängningen kommer en större andel timmätta elkonsumenter att bidra till ett lägre effektuttag under kritiska perioder, något som medför både lägre elpriser och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Timmätning för aktiva elkonsumenter.....	6
5	Ikraftträdande.....	12
6	Konsekvenser.....	13
6.1	Inledning.....	13
7	Ekonomiska konsekvenser.....	13
	7.1.1 Elnätsföretagen.....	13
	7.1.2 Elhandelsföretagen.....	14
	7.1.3 Kundkollektivet.....	14
8	Författningskommentar.....	15
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanser.....	17
Bilaga 2	Promemorians förslag till lagtext.....	18
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	19
Bilaga 4	Lagrådets yttrande.....	20
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2012.....	21

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

2 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Prop. 2011/12:98

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

11 §¹

En elanvändare som begär att *hans elförbrukning skall* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *skall* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *skall* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare.

En elanvändare som begär att *elförbrukningen ska* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *ska* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *ska* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. *Trots det som sägs i första stycket får en elanvändare, som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, inte debiteras merkostnader för detta.*

Tvister i frågor som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2012.

¹ Senaste lydelse 2002:121.

Regeringen överlämnade den 22 juni 2011 propositionen Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem (prop. 2010/11:153) till riksdagen. I propositionen redovisade regeringen ett antal åtgärder för att förbättra konsumenternas ställning på elmarknaden, åtgärder som också bidrar till utvecklingen av ett hållbart energisystem. En av de viktigaste åtgärderna enligt propositionen är utvecklingen mot att fler elkonsumenter ska få sin förbrukning timmätt. I propositionen föreslog regeringen att riksdagen skulle godkänna följande inriktning på det fortsatta arbetet med att införa timmätning: ”Allt fler elkonsumenter ska få sin elförbrukning timmätt, på längre sikt bör det stora flertalet elkonsumenter få sin elförbrukning timmätt och ett första steg ska vara att förbättra möjligheterna för elkonsumenterna att kunna välja att få sin elförbrukning timmätt”. Riksdagen godkände den av regeringen föreslagna inriktningen (bet. 2011/12:NU4, rskr. 2011/12:45). Vid riksdagsbehandlingen anfördes att regeringen tog ytterligare ett steg i linje med näringsutskottets flerfaldigt uttalade uppfattning att inriktningen på längre sikt bör vara att alla elkunder ska ha mätsystem som klarar timvis mätning, men att det finns förståelse för att genomförandet måste få ta viss tid och att det bör ske stegvis (bet. 2011/12:NU:4, s. 11).

I enlighet med vad som slogs fast i den ovan nämnda propositionen bör ett första steg vara att underlätta för de aktiva elkonsumenter som så önskar att få sin elförbrukning timmätt utan att debiteras merkostnaden för detta. En promemoria där ett sådant förslag presenterades har utarbetats inom Näringsdepartementet. I promemorian föreslogs att nätkoncessionshavaren inte längre ska få debitera elanvändaren för kostnader som uppstår om elanvändaren begär att få sin förbrukning timmätt. Promemorian har remissbehandlats och remissvaren finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2011/6101/E). En förteckning över remissinstanserna bifogas som *bilaga 1*. Promemorians förslag till lagtext bifogas som *bilaga 2*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 februari 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag till lagtext.

Regeringens förslag: En elanvändare, som har ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, får inte debiteras merkostnader för detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag får en elanvändare som har begärt att mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas per timme inte debiteras merkostnaden för detta.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till förslaget i promemorian och anser att det bör genomföras, bland dem *Statens energimyndighet*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Riksbyggen*, *Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag*, *Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)*, *Boverket* och *Oberoende Elhandlare*. Även *Affärsverket svenska kraftnät* och *Energimarknadsinspektionen*, är positiva till förslaget men anför att en frivillig kunddriven övergång till timmätning i det enskilda fallet kan bli dyrare jämfört med en sådan obligatorisk övergång för en viss kundgrupp, såsom tidigare föreslagits av *Energimarknadsinspektionen*. De remissinstanser som är negativa till förslaget är elnätsföretagen *Fortum Sverige AB*, *E.ON Sverige AB* och *Vattenfall AB*, samt branschorganisationen *Svensk Energi*. Elnätsföretagen anför att förslaget blir mycket kostsamt för dem och att de positiva effekterna som förväntas blir begränsade om inte kunderna efterfrågar de tjänster som möjliggörs genom en övergång till timmätning. De anför också att de inte kommer att kunna få full kostnadstäckning via nättarifferna mot bakgrund av hur det senaste beslutet om fastställande av intäktsram ser ut. *Fortum Sverige AB* anför att en särskild tariff bör införas för de kunder som väljer att få timmätning. *Svensk Energi* anser att vissa elnätsföretag bör kunna få tidsdispens med införandet av timmätning. Elnätsföretagen ifrågasätter särskilt den föreslagna tidsplanen och att förslaget skulle kunna träda i kraft den 1 augusti 2012, vilket föreslogs i promemorian. *Vattenfall AB* anför att mer tid behövs för genomförandet, men begär att ikraftträdandet i vart fall anpassas till kommande uppdateringar i den s.k. Elmarknadshandboken. *E.ON Sverige AB* anför att åtminstone 18 månader behövs och *Fortum Sverige AB* anser att en övergång till timmätning bör skjutas flera år framåt i tiden och anpassas till färdigställandet av en nordisk slutkundsmarknad. Vissa av de kritiska remissinstansernas synpunkter redovisas närmare nedan.

Skälen för regeringens förslag

Den senaste mätningsreformen

Redan 2003 uttalade den dåvarande regeringen att den avsåg att genomföra en reform angående mätning hos uttagsskunder och att reformens syfte var att införa dels timmätning av elförbrukningen för alla inmatningskunder och större uttagsskunder, dels månadsvis mätning av elförbrukningen för alla mindre uttagsskunder i Sverige. Reformen var tidskrävande och den genomfördes fullt ut först i juli 2009. I dag gäller

alltså för mindre uttagskunder – kunder med ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere – att elförbrukningen mäts månadsvis. De närmare bestämmelserna om detta finns i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

Eftersom det är månadsvärden som inhämtas finns det inte någon möjlighet för elhandelsföretagen att erbjuda dessa kunder avtal där elpriset följer priset på elbörsen närmare än månadsvis. De kunder som ingått ett avtal med rörligt pris får i praktiken ett pris som har beräknats utifrån ett medelvärde av prissättningen på elbörsen under den månad som debiteringen avser. För kundernas del betyder detta att det inte finns något ekonomiskt incitament för att exempelvis försöka styra över sin elförbrukning till tider under dygnet när priset på elbörsen är lägre. Det finns inte heller något ekonomiskt incitament för kunderna att begränsa sin elförbrukning särskilt under de korta perioder när det i samband med en effekttopp uppstår ett extremt högt pris på elbörsen, eftersom kundens pris med nödvändighet måste baseras på det uppmätta månadsvärdet.

Även för dessa kunder, alltså uttagskunder med ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere, finns det i dag en möjlighet att hos sitt elnätsföretag begära att få sin elförbrukning timmätt. Enligt 3 kap. 11 § ellagen (1997:857) får dock inte elnätsföretaget fördela de merkostnader som uppstår på kundkollektivet via elnätstariffen. I stället måste elnätsföretaget debitera den enskilda kunden för de kostnader som uppstår, något som kraftigt försvårar en frivillig övergång till timmätning för de aktiva elkonsumenter som vill påverka sina elkostnader genom att ändra sitt förbrukningsmönster.

En övergång till timmätning ger positiva effekter för hela elmarknaden

Det finns starka skäl för att anta att en övergång till timmätning kan bidra till en minskad energianvändning hos elkonsumenterna. Om elkonsumenten väljer att ingå ett avtal där priset i stor utsträckning följer elbörsen, kommer perioder med ett förhållandevis högt elpris att medföra en anpassning och begränsning av elkonsumentens totala elförbrukning. Lika viktigt som att minska elförbrukningen är den utökade möjligheten till och incitamenten för att styra om elförbrukningen över tid. Om tillräckligt många elkonsumenter ändrar sitt förbrukningsmönster och flyttar över sin förbrukning från de tider då effektuttaget är som störst, kommer användningen av utsläppsintensiva produktionskällor att kunna begränsas jämfört med i dag. Eftersom det är denna produktion som också är den dyraste kommer elpriset för samtliga elkonsumenter på sikt att bli lägre. En övergång till timmätning bidrar därför till att uppfylla målsättningarna både när det gäller minskad energianvändning och minskade koldioxidutsläpp. Det kan också anföras att en allt större andel vindkraftproducerad el kommer att ställa större krav på systemet. Riksdagen har beslutat att den förnybara elproduktionen i Sverige ska öka med 25 TWh till år 2020 jämfört med nivån år 2002 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301). Även i Sveriges grannländer sker en omfattande utbyggnad av förnybar elproduktion, inte minst i form av vindkraft. När elproduktionen blir svårare att förutse och reglera blir frågan om utökad flexibilitet på efterfrågesidan allt viktigare.

Viktigast är dock elkonsumentens ökade möjligheter att stärka sin ställning på elmarknaden och minska den egna elkostnaden. Som regeringen utvecklade i propositionen Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem (prop. 2010/11:153 s. 7) så finns det ett tydligt behov av att stärka elkonsumenternas ställning. Det bör i större utsträckning än i dag bli möjligt att påverka sina elkostnader genom att vara en aktiv elkund. En möjlighet för elkonsumenten att ingå nya former av elavtal som förutsätter att förbrukningen mäts per timme innebär ett viktigt steg i den riktningen. Den elkonsument som är beredd att anpassa sin förbrukning på ett sätt som närmare följer priset på elbörsen än vad som är möjligt i dag, bör ges den möjligheten utan att debiteras någon merkostnad för detta.

Energimarknadsinspektionens rapport

Regeringen gav i regleringsbrevet för år 2010 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att analysera vad det skulle innebära för ekonomiska och rättsliga konsekvenser att övergå till timmätning av de elanvändare som i dag mäts månadsvis. Uppdraget redovisades i rapporten Ökat inflytande för kunderna på elmarknaden (EI R2010:22). I rapporten förespråkade Energimarknadsinspektionen en övergång till timmätning för samtliga uttagspunkter som under ett kalenderår haft ett energiuttag uppgående till minst 8 000 kWh. Energimarknadsinspektionen bedömde i rapporten att en övergång till timmätning för så pass stora kundgrupper – ungefär 1 300 000 kunder berörs – skulle medföra ganska stora kostnader för elnätsföretagen, men att en sådan reform ändå skulle ge positiva samhällseffekter. Energimarknadsinspektionen har i rapporten också pekat på behovet av ett omarbetat avräkningssystem för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna ta hand om de uttagskunder som övergår till timmätning.

Vilka bör omfattas nu?

I propositionen Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem (a.a. s. 16 f.) uttalade regeringen bl.a. att det mot bakgrund av att den förra mättningsreformen nu är genomförd finns förutsättningar för att ta ett ytterligare steg. Regeringen avsåg därför att gå vidare med reformen med timmätning. Till skillnad från vad Energimarknadsinspektionen föreslog så ansåg regeringen (s. 18) att ett första steg borde vara att underlätta för de kunder som särskilt önskar att kunna gå över till att få sin förbrukning timmätt, utan att debiteras särskilt för detta. Bedömningen kvarstår i denna proposition. Det finns flera skäl för att en övergång bör ske stegvis och för att ett första steg bör vara att låta de elkonsumenter som särskilt önskar få förbrukningen timmätt. En självklar utgångspunkt är att avtalsfrihet fortsatt ska gälla på elmarknaden. Det kan antas att många elkunder ännu inte är beredda att ingå avtal där priset följer elbörsens utveckling över dygnet. För dessa elkunder blir värdet av en övergång till timmätning begränsat. Det kan också anföras att produktmarknaden för utrustning som drar nytta av en timmätt elförbrukning ännu inte är särskilt utvecklad. Genom att bana

väg för de elkonsumenterna som har ett särskilt intresse av att övergå till en timmätt elförbrukning och som också är beredda att anpassa sin förbrukning, kommer marknaden för nya tjänster och produkter att kunna utvecklas. Det råder dock inte någon tvekan om att utvecklingen mot en ökad andel timmätta elkonsumenter kommer att fortsätta och att det på längre sikt kommer att införas timmätning för det stora flertalet av elkonsumenterna.

Regeringens bedömning är att det inte bör införas någon gräns i fråga om energiuttaget när det gäller vilka elanvändare som utan merkostnad ska kunna få sin förbrukning timmätt. Det ligger dock i sakens natur att det främst är de elkonsumenter som har en ganska stor elförbrukning som har möjlighet att påverka t.ex. effektuttaget på ett märkbart sätt. Det är också de elkonsumenterna som kommer att ha störst incitament för att välja att få sin förbrukning timmätt och teckna ett avtal där prissättningen anpassas. Den nu föreslagna reformen medför ändå ett visst ansvar för energibranschen att genom informationskampanjer samt de produkter och avtal som erbjuds se till att i första hand aktiva elkonsumenter med större elförbrukning väljer att övergå till timmätning. Även aktiva elkonsumenter som inte förbrukar så mycket el kan dock på ett positivt sätt komma att bidra till utvecklingen av nya tjänster och produkter, även om påverkan på den totala elförbrukningen eller effektuttaget blir mindre för dem. Till skillnad från vad bl.a. *Fortum Sverige AB* anför så bedömer regeringen att det inte bör införas någon särskild tariff vid en övergång till timmätning utan att en övergång ska kunna ske utan att den enskilda elanvändaren debiteras för detta. Bedömningen är att även en låg tariff innebär en tröskel för den enskilde konsumenten, något som kraftigt skulle motverka syftet med reformen.

I promemorian föreslogs att den elanvändare som begär att elförbrukningen ska mätas per timme inte ska få debiteras merkostnaden för detta. Enligt *E.ON Sverige AB*, *Svensk Energi* och *Vattenfall AB* kan en sådan lösning komma att medföra stora kostnader utan någon egentlig nytta för kunderna eller samhället, om stora kundgrupper skulle välja timmätning utan att vara beredda att ingå avtal med prissättning där timmätningen används. Bolagen har också påpekat att det redan i dag går att erbjuda de kunder som enbart är intresserade av utökad information om elförbrukningen väl anpassade produkter för detta, såsom visualisering av måtvärden via internet. Regeringen bedömer att det finns goda skäl för att i detta första steg av införande av timmätning för elkonsumenter låta just de som ingår ett avtal som förutsätter timmätning omfattas av den föreslagna bestämmelsen. Med en sådan lösning kan det elhandelsbolag som kunden ingår avtal med även ta hand om begäran om att timmätning ska påbörjas, vilket underlättar för såväl kunderna som elnäts- och elhandelsföretagen. Detta utvecklas närmare nedan.

Möjligheten att få snabb och tydlig information om elförbrukningen är dock viktig även för elkonsumenter som inte vill ingå avtal som förutsätter timmätning. Regeringen förutsätter att elnätsföretagen fortsätter utvecklingen mot att på ett enkelt, tydligt och för kunden prisvärt sätt tillhandahålla sådana tjänster.

Det är mycket svårt att beräkna hur många kunder som kommer att ingå avtal som förutsätter att elförbrukningen timmätas. Det bör förtydligas att inte enbart avtal där priset för kunden bestäms timme för timme

förutsätter timmätning. Även ett avtal med exempelvis förutbestämda priser under perioder med hög respektive låg last förutsätter naturligtvis att den överförda elen mäts varje timme. Utvecklingen är avhängig vilket ansvar som elhandelsföretagen och elnätsföretagen tar liksom vilken information och vilka produkter som kommer att erbjudas kunderna. Som regeringen angav i propositionen Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem (a.a. s. 21) är det viktigt att följa upp hur marknaden utvecklas. Energimarknadsinspektionen bör senare ges ett sådant uppdrag.

Särskilt om avräkningssystemen

Med timmätning av el får förstås att mängden överförd el i uttagspunkten ska mätas varje timme. De mätvärden som inhämtas måste naturligtvis vara av sådan kvalitet att de kan ligga till grund för en korrekt fakturering av kunden och möjliggöra timprisbaserade avtal. Mätvärdena måste därför rapporteras till både kunden och det elhandelsföretag som kunden träffat avtal med om elleverans. Mätvärden används och rapporteras emellertid även i systemet med balansavräkning. För att kunna planera för och upprätthålla den momentana balansen mellan produktion och förbrukning i elsystemet ska mätvärden rapporteras till Affärsverket svenska kraftnät. De närmare bestämmelserna om detta finns i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, samt Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (EIFS 2011:3).

I dag ingår uttagskunder med säkringsabonnemang om högst 63 ampere i en s.k. förbrukningsprofil i balansavräkningen och den slutliga avräkningen. Samtliga uttagskunders timvisa förbrukning inom ett schablonberäkningsområde mäts kollektivt och rapporteras. De mätvärden som rapporteras till kunden och elhandelsföretaget är dock sedan den senaste mättingsreformen trädde i kraft uppmätta månadsvärden. De uppmätta månadsvärdena används även för att fastställa de slutliga andelstalen för balansansvariga och elleverantörer. Flera remissinstanser, bland dem *Vattenfall AB*, förespråkar att dessa kunders förbrukning även fortsättningsvis får ingå i förbrukningsprofilen inom balansavräkningen, även om korrekta timvärden inhämtas och rapporteras till kunden och elhandelsföretaget. En sådan lösning skulle vara betydligt mindre kostnadsdrivande eftersom mätvärden rapporteras och hanteras vid färre tillfällen jämfört med ett system med daglig timavräkning såsom sker för uttagskunder med säkringsabonnemang överstigande 63 ampere. *E.ON Sverige AB* och *Fortum Sverige AB* har efterfrågat ett ställningstagande i frågan.

Regeringen konstaterar i detta avseende att det för den enskilda elkonsumenten i princip saknar betydelse hur avräkningen går till, så länge som balansen och leveranssäkerheten i systemet inte hotas. I vart fall i ett inledande skede bör liksom i dag dessa kunders förbrukning kunna ingå i förbrukningsprofilen. Av 16 § förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el följer att mätresultatet för dessa kunder ska avse överförd el under högst en kalendermånad. Bestämmelsen kommer att behöva ändras på så sätt att mätresultatet i en

uttagpunkt där elanvändaren ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, ska avse överförd el under varje timme. En sådan ändring måste naturligtvis träda i kraft samtidigt som den föreslagna lagändringen.

För att systemet ska fungera fullt ut krävs att elleverantören och balansansvarig vid något tillfälle avräknas för uttagkundernas faktiska förbrukning timme för timme. Dagens avräkning som bygger på elhandlarnas andelstal av förbrukningsprofilen kommer inte att ge dem möjlighet att fullt ut tillgodogöra sig värdet av att kunden förbrukar el när den är som billigast. Energimarknadsinspektionen har i rapporten Ökat inflytande för kunderna på elmarknaden (EI R2010:22) föreslagit ett sådant system med månadsvis timavräkning.

Regeringen bedömer att de förändringar som krävs i avräknings-systemen är alltför omfattande för att kunna införas den 1 oktober 2012. Viss tid därefter kommer att behövas för utarbetande av nya rutiner så att en övergång kan ske så smidigt som möjligt. Nya bestämmelser som möjliggör detta bör beslutas åtminstone sex månader innan de ska börja tillämpas. Detta betyder att de uttagskunder som ingår ett avtal som förutsätter timmätning under en övergångsperiod kommer att avräknas på samma sätt som övriga uttagskunder vars förbrukning ingår i förbrukningsprofilen. Det bör förtydligas att det inte finns något hinder mot att ett elnätsföretag låter den uttagkund som ingått ett avtal som förutsätter timmätning utgå ur förbrukningsprofilen och tillämpa dagens system med dygnsvis timavräkning som används för uttagskunder med säkringsabonnemang överstigande 63 ampere.

Tekniska krav

Fortum Sverige AB, E.ON Sverige AB och Svensk Energi efterfrågar i sina remissyttranden över promemorian en rad svar när det gäller föreskrifter av teknisk natur, såsom med vilken noggrannhet mätvärden ska visas i displayen på mätaren, med vilken noggrannhet mätvärden ska rapporteras och när och hur rapportering ska ske. De ger samfällt uttryck för att dagens system och föreskrifter inte är anpassade för en övergång till timmätning för uttagskunder med liten elförbrukning. De anför vidare att de krav som i dag ställs på föreskriftsnivå skulle föranleda att en stor del av de mätare som finns installerade skulle behöva bytas ut eller uppgraderas. Regeringen saknar möjlighet att i denna proposition uttala sig om de tekniska krav som bör gälla vid timmätning av elkonsumenter med liten elförbrukning. De närmare föreskrifterna om mätsystem återfinns i Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2009:8) om mätsystem för mätning av överförd el. Föreskrifter om mätning, beräkning och rapportering finns i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (EIFS 2011:3). Nämnade föreskrifter kan behöva uppdateras för att bättre tillgodose en korrekt och kostnadseffektiv timmätning av ett mindre energiflöde. Det är naturligtvis viktigt för både elhandels- och elnätsföretagen att det i god tid innan de nya reglerna ska börja tillämpas står klart vilka krav som ställs på

utrustningen och systemet. I jämförelse med vad som föreslogs i promemorian bör ikraftträdandet skjutas något framåt i tiden. Prop. 2011/12:98

En begäran om timmätning kan hanteras av elhandelsföretagen

Det är i praktiken elhandelsföretagen som kunderna kommer att diskutera med och informeras av när det gäller timmätning och nya avtalsmöjligheter. Möjligheten att erbjuda kunderna timprisbaserade avtal kommer dessutom att bli ett viktigt konkurrensmedel för de elhandelsföretag som särskilt vill utveckla sådana erbjudanden. Det framstår då som naturligt att det elhandelsföretag som kunden har avtalat med även hanterar kundens begäran om timmätning. Bl.a. *Energimarknadsinspektionen och Fortum Sverige AB* har efterfrågat ett tydliggörande kring hur lång tid som elnätsföretagen ska få för att anpassa systemen och inleda timmätningen efter att begäran har inkommit. Inspektionen har föreslagit en tid om sex månader. Med den lösning som regeringen nu föreslagit så underlättas i viss mån hanteringen för elnätsföretagen. Regeringen bedömer att en övergång till timmätning i normalfallet bör kunna ske inom tre månader från det att elhandelsföretaget anmält att kunden ingått ett avtal som förutsätter timmätning.

5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringen i ellagen träder i kraft den 1 oktober 2012.
--

Förslaget i promemorian: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs att ändringen ska träda i kraft den 1 augusti 2012.

Remissinstanserna: Som redovisats ovan anför elnätsföretagen *Fortum Sverige AB*, *E.ON Sverige AB*, *Vattenfall AB* och *Svensk Energi* att reformen bör senareläggas. *E.ON Sverige AB* anför att 18 månader behövs och *Fortum Sverige AB* att reformen bör skjutas flera år framåt i tiden. *Vattenfall AB* anför att mer tid för genomförandet behövs, men att ikraftträdandet åtminstone bör anpassas till uppdateringarna av Elmarknadshandboken. De flesta remissinstanser har inte någon synpunkt på ikraftträdandet. *MGT Power Support* anför att det är viktigt att reformen inleds snarast.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna ändringen av 3 kap. 11 § ellagen (1997:857) utgör en ändring av tariffregleringen. Någon särskild övergångsbestämmelse bedöms inte behövas. Vissa mätfrågor måste dock regleras på förordnings- och föreskriftsnivå. I jämförelse med vad som föreslogs i promemorian bör ändringen senareläggas något. Regeringen bedömer att det inledningsvis kommer att vara ett begränsat antal elkonsumenter som är intresserade av att ingå nya avtal som förutsätter timmätning, men att fler och fler kommer att intressera sig i takt med att nya avtalsformer och produkter växer fram. Det är angeläget att inte den föreslagna reformen skjuts på framtiden. Som *Vattenfall AB* anför så kan det vara lämpligt att anpassa ikraftträdandet till en uppdate-

6 Konsekvenser

6.1 Inledning

I propositionen presenteras ett förslag som förenklar möjligheterna för elkonsumenterna att ingå avtal som förutsätter timmätning av elförbrukningen. De som berörs av förslagen är i första hand elnätsföretagen och elkunderna. Även elhandelsföretagen berörs, främst genom att nya former av avtal med elkunderna blir möjliga. På den svenska elmarknaden verkar ungefär 120 elhandelsföretag och 170 elnätsföretag. Av elhandelsföretagen är 6 stora företag, 12 medelstora företag och ungefär 100 småföretag. Av elnätsföretagen är 4 stora företag, 9 medelstora företag och ungefär 160 småföretag. Det bör förtydligas att det i detta skede inte går att beräkna de totala kostnaderna eftersom dessa beror på hur många kunder som väljer att ingå avtal som förutsätter timmätning.

7 Ekonomiska konsekvenser

7.1.1 Elnätsföretagen

Förslaget om att elkonsumenterna ska kunna ingå avtal om leverans av el som förutsätter timmätning utan att debiteras för mätningen innebär merkostnader för elnätsföretagen. Eftersom en större mängd uppgifter än i dag måste hanteras i samband med mätning och rapportering medför detta kostnader för elnätsföretagen. Energimarknadsinspektionen har i sin rapport efter intervjuer med närmare 140 elnätsföretag uppskattat att den årliga kostnaden ökar med ungefär 400 kr per kund som övergår till timmätning. Denna kostnad avser dock till stor del hanteringen av uppgifter inom dagens system med dygnsvis timavräkning. Med en möjlighet för elnätsföretagen att även fortsättningsvis hantera kunderna med en schablonberäkning inom balansavräkningen bedöms kostnaden bli väsentligt lägre.

En engångskostnad uppstår i de fall mätarutrustning eller insamlingsutrustning behöver bytas ut. Kostnaden för att byta ut mätarutrustning har av Energimarknadsinspektionen uppskattats till i genomsnitt 2 000 kr per kund. Med den lösning som regeringen nu föreslår, där timmätning sker på kundens initiativ, kan det bli svårare för elnätsföretagen att planera en optimal installation av utrustningen och det är möjligt att kostnaden blir något högre. Enligt den utredning som presenterades i rapporten klarar emellertid ungefär 91 % av de installerade mätarna av att hantera timmätning, men att systemen för insamling och kommunikation kan behöva uppgraderas. Kostnaden för det enskilda elnätsföretaget blir

därför beroende av vilken utrustning som finns installerad och vilka uttagskunder som väljer att ingå avtal som förutsätter timmätning.

Kostnaderna för elnätsföretagen bör också vägas mot de förväntade positiva effekterna. Ett av huvudsyftena med en övergång till timmätning är att begränsa effekttuttaget. Om tillräckligt många uttagskunder bidrar till minskade effekttoppar kommer detta på sikt att i viss mån minska elnätsföretagens behov av investeringar i näten.

7.1.2 Elhandelsföretagen

Elhandelsföretagen orsakar liksom elnätsföretagen något ökade kostnader på grund av att en större mängd mätvärden måste hanteras. Energi-marknadsinspektionen har bedömt att kostnadsökningen blir väsentligt lägre än för elnätsföretagen och uppskattat denna till ca 60 kr per kund och år för elhandelsföretagen. Den stora förändringen för elhandelsföretagen blir emellertid den utökade möjligheten att ingå nya former av avtal med elkunderna.

7.1.3 Kundkollektivet

Konsekvensen av att elnätsföretagen orsakar vissa merkostnader blir att nättarifferna på sikt kan öka något.

Bedömningen är att det inledningsvis kommer att vara ett begränsat antal elkonsumenter som kommer att vara intresserade av att byta till timmätning eftersom marknaden med elavtal som erbjuder priser som följer ett timpris i dag är relativt liten. I takt med att både nya avtalsformer och marknaden för tjänster och utrustning som drar nytta av timmätning växer fram kommer antalet intresserade elkonsumenter att öka. För kundkollektivets del bör risken för något ökade nättariffer vägas mot nyttan av att kunna påverka både elförbrukningen och elkostnaden.

Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

3 kap.

11 §

En elanvändare som begär att *elförbrukningen ska mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § ska av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna ska elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.*

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. Trots det som sägs i första stycket får en elanvändare, som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, inte debiteras merkostnader för detta.

Tvister i frågor som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Enligt huvudregeln som återfinns i *första stycket* ska nätkoncessionshavaren debitera elanvändaren för de merkostnader som uppstår om elanvändaren begär att mätning och rapportering ska ske på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 §. De föreskrifter som åsyftas finns i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Av 16 § i förordningen framgår att för elanvändare som ingår i en förbrukningsprofil, dvs. elanvändare med ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere, ska mätresultatet avse överförd el under högst en kalendermånad.

Ändringarna i första stycket är enbart av språklig karaktär.

Av ändringen i *andra stycket* följer att en nätkoncessionshavare trots bestämmelsen i första stycket inte får debitera en elanvändare, som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, för de merkostnader som kan uppstå för detta. Ett avtal som förutsätter timmätning behöver inte innebära att priset ändras varje timme. Även ett avtal där priset är olika under t.ex. perioder av hög respektive låg last förutsätter att den överförda elen kan mätas varje timme. De merkostnader det är fråga om är, förutom kostnaden för mätning och för rapporteringen av resultaten av mätningen, även i förekommande fall kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten. Det är det elhandelsföretag som ingått avtalet med elanvändaren som gentemot elnätsföretaget hanterar begäran om att elen ska mätas per timme. Om elanvändaren begär att elförbrukningen ska mätas på annat sätt än per timme gäller

fortfarande att nätkoncessionshavaren ska debitera elanvändaren för de Prop. 2011/12:98
merkostnader som uppstår. Paragrafen har utformats i enlighet med
Lagrådets förslag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian Timmätning för aktiva elkonsumenter: Riksrevisionen, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Ekonomistyrningsverket, Boverket, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energi marknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Datainspektionen, Regelrådet, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP), Sveriges kommuner och landsting, Svenskt näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Näringslivets Regelnämnd, Oberoende elhandlare, Elmateriel Leverantörernas förening, Konsumenternas Elrådgivningsbyrå, Sveriges konsumenter, Fastighetsägarna Sverige, Svensk Elbrukarförening, Villaägarnas riksförbund, Nord Pool Spot AB, Elöverkänsligas riksförbund, MGT Powersupport, HSB Riksförbund, Riksbyggen, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO).

Av dem har Riksrevisionen, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP), Sveriges kommuner och landsting, Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Elmateriel Leverantörernas förening, Konsumenternas Elrådgivningsbyrå, Sveriges konsumenter, Villaägarnas riksförbund, Nord Pool Spot AB och HSB Riksförbund avstått från att yttra sig. Därutöver har E.ON Sverige AB, Fortum Sverige AB och Vattenfall AB inkommit med yttrande.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

11 §

En elanvändare som begär att *hans elförbrukning skall* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *skall* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *skall* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare.

En elanvändare som begär att *elförbrukningen ska* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *ska* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *ska* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. *Trots det som sägs i första stycket får inte den elanvändare som begärt att mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas per timme debiteras merkostnaden för detta.*

Tvister som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2012.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

11 §¹

En elanvändare som begär att *hans elförbrukning skall* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *skall* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *skall* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare.

En elanvändare som begär att *elförbrukningen ska* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *ska* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *ska* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. *Trots det som sägs i första stycket får inte en elanvändare som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas per timme debiteras merkostnaden för mätningen.*

Tvister i frågor som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2012.

¹ Senaste lydelse 2002:121.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-02-28

Närvarande: F.d. justitieråden Marianne Eliason och Peter Kindlund samt justitierådet Kerstin Calissendorff.

Timmätning för aktiva elkonsumenter

Enligt en lagrådsremiss den 16 februari 2012 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Jonas Manole biträdd av departementssekreteraren Jan-Olof Lundgren.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Avsikten med lagförslaget är att en elanvändare ska kunna få sin elförbrukning timmätt utan några merkostnader. Av författningskommentaren framgår att det inte enbart är fråga om merkostnader hänförliga till själva mätningen som inte får debiteras, utan även de andra former av merkostnader som nämns i 11 § första stycket. Lagrådet anser att detta bör framgå av lagtexten. Lagrådet ställer sig vidare frågande till om uttrycket ”dess fördelning över tiden” behövs när tidsintervallet redan är bestämt. Bestämmelsens andra stycke skulle vid ett beaktande av dessa synpunkter kunna lyda:

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. Trots det som sägs i första stycket får en elanvändare, som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, inte debiteras merkostnader för detta.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2012.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Lööf.

Föredragande: statsrådet Hatt.

Regeringen beslutar proposition 2011/12:98 Timmätning för aktiva elkonsumenter.